

Извънреден брифинг, 26 ноември 2015 г.

Ще спрат ли доставките на природен газ през Украйна?

Илиян Василев - Managing Partner Innovative Energy Solutions Ltd.

При други обстоятелства бих оценил размяна на словесни фойерверки между Милер и Андри Коболев, шеф на Нафтогаз, като ритуални за този сезон - водят се преговори за годишните доставки, за цени и условия и играта с прекъсвания на доставките срещу прекъсване на покупките не е нова.

Но нещата като оценка на риска трудно могат да бъдат сравними в контекста на случващото в отношенията между Украйна и Русия и най-вече геополитическата рамка, в която Русия осъществява своята политика.

Вчера премиерът Борисов каза, че има спад в налягането в магистралните газопроводи - което само по себе си е сигурен знак, че има проблем. От друга страна от Булгаргаз твърдят, че няма повод за безпокойство. Както винаги, всеки има своето основание, но дали рисковете за България от това са по-малки.

Първо, действително **Украйна няма интерес да предплаща и купува руски газ при тези цени**. Както и България в миналото и в по-малка степен сега, "братските" партньори плащат най-високи цени за газпромовски газ. В момента "политическата" цена за Нафтогаз е 227 долара, което е близо 30 долара над цената на газовата платформа CEGH във Виена. Естествено няма логика украинците да купуват много по-скъп газ при това при

условия на предплащане, още повече при оскъдните средства, които имат.

До тук нещата са ясни и няма да се променят.

Проблемът е, че западните партньори, които са в състояние да покрият значителна част от нуждите на потреблението /но не цялата/ и най-вече задължителните количества буферен газ, който да обезпечи транзита в газохранилищата на Украйна, не виждат финансовото обезпечение на сделките.

Украйна все още работи по осигуряването на средства от Европейската банка за развитие - 300 милиона револвиращ кредит, и 200 милиона долара от Световната банка. Напълно е възможна хипотеза, при която налягането по транзитните тръби след Украйна пада, не защото Киев "несанкционирано отбира" /отклонява/ /по любимия израз на „Газпром“/ газ, а защото **няма достатъчно буферни количества в подземните газохранилища, които при условията на повишено пиково търсене, особено след средата на февруари, могат да се окажат проблемни.**

Напомням, че за нормалното функциониране на транзитната система на Украйна са необходими минимум 22 милиарда кубически метра. Подобни количества няма, поне такива, които да

бъдат точно заделени като неприкосновени за обслужване на транзита.

Шефът на Булгаргаз каза, че вече могат да теглят природен газ от Чирен, дори са направили успешен тест. Но пропусна да уточни, че дебитният капацитет е до 4,7 милиона кубически метра на ден, защото **нищо не бе направено за последните 6 години за увеличаване капацитета за съхранение и дебит – чрез нови сондажи в хранилището Чирен.** А консумацията, обичайно, силно надвишава 12-13 милиона кубически метра и това не са най-високите дневни равнища на консумация през зимата.

Да, има природен газ в тръбите, които благодарение на компресорните станции, могат да служат за газосъхранение, но проблемът с липсата на количества буферен газ в Украйна е нерешим в условията на студена зима и повишено потребление и за Булгартрансгаз. Няма откъде да дойдат допълнителните количества - т.е. считаната за сега екстремна, но все още вероятна, прогноза за спад на налягането и прекъсването на доставките изхожда от ситуация, при която **евентуалното прекъсване няма да бъде кратко, защото по средата на студена зима няма откъде да се покрият дефицитите по транзита в Украйна.**

В този смисъл нито лайнпакът /компресираният в тръбите газ/, нито Чирен ще ни решат проблема.

Освен това, при анализите на риска – в контекста на взривените електропроводи за Крим, вече влиза и повишен риск от „удари под кръстта“. Никой не може да бъде сигурен, дали ситуацията няма да излезе извън контрол – „случайни“ взривове на

газопроводи, и то магистрални, в Украйна са се случвали. Това, че не са отразени широко в медиите, не е утеха. Макар че, именно благодарение на изключително разгърнатата си система и дублиращи капацитети, е много трудно да се прекъсне транзитът за Европа през тази страна, което я прави незаменима. Риск има и често възприятията за наличието му са по-силни от реалността за пазара и консуматорите.

В същото време в Прегледа за състоянието на Енергийния съюз, който бе направен миналата седмица от Европейската комисия, България отново „блести“ с тоталната си зависимост от една тръба и един източник и липсата на действащи договори за алтернативни доставки, включително при извънредни кризи.

Да договаряш доставки на извънредни количества в условията на прекратени доставки или отново да разчиташ, че „Газпром“ ще ги покрие чрез доставки на терминала за втечен газ при Ревитуса за негова сметка, е откровена недалновидност граничеща с критична липса на пренецка. **Веднъж с „Газпром“, докрай с „Газпром“ е теза на обречените, или на тотално зависимите.**

Твърде неутешително прозвучаха в началото на седмицата изявленията на шефовете на Булгартрансгаз и на Булгаргаз, относно възможности за достъп до транспортната и транзитна система и договори с алтернативни доставчици. Господин Гегов посочи, че „ще се иска разрешение“ от „Газпром“ за достъп до магистралния газопровод за Гърция */това е единствената възможност за внос на газ при блокирани доставки по Трансбалканския газопровод – б.р./*, което на практика означава, че ако „Газпром“ не

се съгласи, достъпът на други компании до българските консуматори ще бъде отрязан.

А шефът на Булгаргаз посочи, че са доволни от договорите с „Газпром“ и възнамеряват да си запазят дела на газовия пазар. С други думи забравете за диверсификацията.

Ако случайно в епицентъра на поредна N-та драма с намалено налягане или прекъснати доставки, за пореден път се сетим, че трябва да имаме алтернативни доставчици – то това вече ще бъде при

съвършено различни условия, най-вече като цени. Което пък ще послужи на адептите на монополната зависимост, отново да изтъкнат предимствата на работата с един монополен доставчик.

Да Ви прилича това на порочен кръг!?

И така до окончателната победа на здравите сили над здравия разум.

Уточнение

Авторите на настоящия информационен бюлетин финансират това начинание, водени от своята гражданска позиция за необходимостта от пълноценна и балансирана информираност на обществото по въпросите на проучването и добива на нефт и газ. Проявите интерес да подпомогнат проучванията и информационната дейност на Центъра за изследвания на Балканския и черноморския регион **могат да се обръщат за повече информация и конкретни проекти към координатора на програмата на следния адрес cbbsinfocenter@gmail.com или на тел.: 0884 104 705.**